

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk fejében kapják

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET” ÉS A „MAGYARORSZÁGI
≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ”-NEK KÖZLÖNYE ≡
BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11—13. SZ. TELEFON 85—12

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel kérjük is
Megjelenik egyszer havonként
Előfizetési ára 1 évre 2 korona

TARTALOM: Madárvédelmi tanfolyamok. — A lovak védelméről. — Hasznos rovarok. — *Egyesületi és szövetségi hírek:* Köszönő irat a tanfelügyelőségekhez. — A soproni állatvédő egyesület. — Alapítvány. — *Irodalom:* Népszerű méhészeti műtől nyelven. — A kanári madár ápolása. — *Szemle:* Kutyáapolónők. — A „Deutscher Tierschutzverein”. — A bécsi állatvédő egyesület. — Állatvédelem Londonban. — A lovak vasárnapja Londonban. — *Madárvédelem:* Madárvédelem Vasvárott. — Amerika és a madárvédelem. — A „Madarak és fák napja.” (Folytatás.) — *Hírek:* Előadás Gyulafehérvárott. — A christiániai állatvédő egyesület. — A pozsonyi népotthon. — Cserépgalamblovészet Bécsben. — Az állatvédelem a szentgotthárdi főgimnáziumban. — *Különfélék:* Felügyelet nélkül hagyott fuvarosfogatok. — Életmentő kutya. — Találó felelet. — Hakon norvég király és az állatvédelem. — Kutyák kiirtása méreggel.

Madárvédelmi tanfolyamok.

E tárgyban a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének f. évi május hó 22-én tartott nagygyűlésében hozott határozatból kifolyólag az Orsz. Állatvédő Egyesület gróf Serényi Béla földmivelésügyi miniszter urhoz a következő feliratot intézte:

Nagyméltóságu Gróf Miniszter Ur!

A földmivelésügyi kormány már mintegy másfél évtized óta nagyarányu tevékenységet folytat a földmivelésre nézve hasznos madarak védelme érdekében. A fennálló törvényes intézkedések, a Magyar Ornithologiai Központ, a baranya-kárászi fészekodugyár szolgálják elsősorban a madárvédelem érdekét.

A hasznos madarak megvédése és szaporítása azonban csak abban az esetben érhető el, ha az ország egész gazdaközönsége hathatósan támogatja a kormány intézkedéseit.

Ebből a szempontból a minisztérium és az Ornithologiai Központ évről-évre sok ezernyi szakkönyv és füzet terjesztésével igyekezett a közönséget felvilágosítani és az ügynek megnyerni.

Abban a meggyőződésben, hogy a közönség közreműködésének megfelelő szervezése mellett gyorsabb és biztosabb eredmény érhető el, az Országos Állatvédő Egyesület mintegy 5 évvel ezelőtt célul tűzte ki, hogy az állatvédelem keretében a madárvédelmet rendszeresen fejlesszi.

Ebből a célból eszközöltük ki a „Madarak és Fák Napjának” az összes népiskolákban való rendszeresítését,

alapítottuk meg az Országos Ifjúsági Madárvédő Ligát,

alakítottuk meg a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségét.

Ez utóbbival főleg az a célunk, hogy a vidéken minél több állat- és madárvédőegyesületet létesítsünk, melyek mindegyikének az a rendeltetése, hogy székelyén, illetőleg annak vidékén a gyakorlati madárvédelem ápolásának és terjesztésének egy-egy központját képezze.

Eme törekvésünknek érdekében külön utmutatást adtunk ki vidéki állat- és madárvédő egyesületek alakítására,

kiváló szaktekintéllyel bíró képviselőket küldjük ki a vidéki egyesületek alapításánál való közreműködésre, ellátjuk a vidéki egyesületeket szakkönyvek, füzetek, nyomtatványok, alapszabályok, taggyűjtővek s hasonlók díjtalan adományozásával és egy havi folyóiratnak évi 70 fillérért való szétküldésével stb.

Jelentékeny munkával és áldozattal folytatott tevékenységünknek azonban igen nagy akadályát képezte és képezi az a körülmény, hogy a vidéken egyesületek alakításához, illetőleg a madárvédelmi munkásság irányításához alkalmas, madárvédelmi ismeretekben otthonos egyének csak igen gyéren találhatók.

Ennek a lényeges akadálnak tudatában már 1907. évi április hó 24-én a másolatban mellékelt megkeresést intéztük az Ornithologiai Központ igazgatóságához és arra kértük, hogy hozná javaslatba azt, hogy az Ornithologiai Központ kebelében kiváló szakérőinek alkalmazásával, az intézet gyűjteményeinek és a margitszigeti madártelep felhasználásával rövid tanfolyamok szerveztessenek.

Ezt a kérelmet most a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségbeli Nagygyűlésének határozatából folyólag közvetlen Nagyméltóságodhoz vagyunk bátrak mély tisztelettel intézni.

Egynehány napra terjedő tanfolyam elegendőnek mondható arra, hogy az érdeklődőt a gyakorlati madárvédelem körében annyira tájékoztassa, hogy a madár-

addig a fennálló törvények s rendeletek szigorát szakadatlanul emelnünk, súlyosbitanunk kellene. Ez pedig egymagában nem elegendő; nem is célszerű! Az a néhány koronányi pénzbírság, amelyet az állatok súlyos bántalmazóira kivetnek, vissza nem tartja az emberi brutálitást mindaddig, amíg az etikai főparancsok mellé oda nem iktatjuk a szívbe vésendő állatvédelem szükségességének általános főparancsát is!

Gyulai Gy. Károly.

Hasznos rovarok.

A rovarok jelentékeny része káros a növényzetnek угyszólván minden nemére, de egyesek veszedelmesek emberre, állatra is; azonban van a rovarok közt több hasznos (pl. a selyembogár, a méh,) s ezek közé tartoznak nagyrészt az u. n. futóbogarak, (futrinkák).

mezőn, erdőben minduntalan szeme elé kerül s észre veszi, mert többnyire jól látható nagy testű és feltűnő szép színű.

De eltápassza őket a tájékozatlan élemedett ember is, ha elébe kerül.

A szóban forgó futóbogarak haszna semmikép sem kicsinylendő s kivált abban áll, hogy elemésztik igen nagy mennyiségét a hernyóknak, káros rovar- és féregpetéknek, kártékony meztelen csigáknak, stb. Többnyire éjszaka munkáló, igen fürge, fáradhatatlanul mindenfelé futkozó, kövek alatt legszívesebben megvonuló állatok ezek, melyeknek petéi, porontyai is állati elegsre utalvák, tehát a növényzetre nem károsak, következőkép szintén kimélendők.

Az itt levő kép e hasznos futóbogár-nemzetség egynémelyik gyakoribb fajtát tünteti fel fotografiai felvétel után. És pedig (1) a bőrszárnyu futrinka; (2) az ibolyaszélű futr.; (3) a kerti futr.; (4) az aranyos fut-



Mindenfelé hangoztatják — igen helyesen, — hogy a rovarokat minden lehető eszközzel folytonosan, fáradhatatlanul üldözni, tizedelni, irtani kell, de nem hangoztatják — s ez már nem helyes — hogy mert tényleg vannak *hasznos* rovarok, hát azokat védeni szükséges.

Nem ártana már az elemi iskolákban, a serdülő gyermek emlékezetébe vénsni a gyakoribb hasznos bogarak ismerését, mert kivált ezen bogarakat üldözi, kinozza és pusztítja a gyermek annál inkább, mivel kertben,

rinka; (5) a hegylakó futr.; (6) egy futrinka bábja; (7) a rezes futrinka; (8), (9) két kis futrinka; (10) ugyanoly kisfajú futrinka.

A rowarevő madarak nem igen tevéen különbséget bogár és bogár között, eléggé tizedelik a hasznos bogárt is, azért kiméljük azokat legalább mi emberek, mert ők is azon hadsereghez tartoznak, amely a mező- és kert- meg erdőgazda érdekeit védi épp a kártékony lények pusztításával.

Monostori K.

Egyesületi és szövetségi hírek.

Köszönő irat a tanfelügyelőségekhez. Az Országos Állatvédő Egyesület a „Madarak és Fák Napja“ megünnepléséről jelentéseket küldött kir. tanfelügyelőségekhez a következő köszönő iratot intézte: Nagyságos Tanfelügyelő Ur! Hivatkozással nagybecsű iratára, van szerencsénk hálás köszönetet mondani a „Madarak és Fák Napja“ és az „Ifjúsági Madárvédő Liga“ intézmények érdekében kifejtett tevékenységéért s kérjük, szíveskedjék meleg köszönetünket alkalmas módon (talán tanügyi szaklapban) a t. tanítóság tudomására juttatni. Teljes tisztelettel, Budapest, Orsz. Állatvédő Egyesület.

A soproni állatvédő egyesületnél a következő adományok folytak még be, az írógép árának némi fedezésére: I. Soproni tagoktól. *Hat korona:* Firbas Luiza urhölgytől, Horváth J. örökösei nevében. *Öt korona:* P. Müller cég nevében Maravics S. urtól. *Három-három korona:* Klausz Testvérek és Zetl G. uraktól. *Két-két korona:* Özv. Nelki J.-né, Trinkl Paula és Weisz Antónia urnőktől és a következő uraktól: Csitkovics Pál, Czeke József, dr. Démy Lajos, Friedrich Lajos, Friedrich Ágost, Finck János, dr. Garay Gyula, Hackstock Károly, Hauer Károly, Hajnal Endre, Jehn Vilmos, Kölbl János, dr. Müller József, Poszvék Sándor, dr. Proszwimmer Sándor, Pfeiffer Bódog, Reich Károly, Ritter Vilmos, dr. Ráthonyi Péter, Russ Nep. János, dr. Schreiner Károly, dr. Schwartz Ignác, dr. Scheffer Oszkár, Schwarz Károly, dr. Taizs Károly, Varga Ferenc és dr. Zehetbauer Ottó. *Egy-egy korona:* Bileczky Edéné, Fischer Eleonóra, özv. Gallus Sándorné, özv. Hauer Antalné, Hetey Elek, özv. Pócza Istvánné és Simon Aranka urnők, illetve urhölgyektől és a következő uraktól: Baboss Imre, Carstanjen Jenő, Coriáry Béla, Gecsányi Gusztáv, dr. Gallus Sándor, Gruber Alajos, Geizler József, Germitsch Antal, Hetey Elek, dr. Hoffner Elek, Holndonner Kálmán, Kund Tódor, dr. Kováts István, Láng Frigyes, dr. Leszner Rezső, Mayer Frigyes, Neuberger Sándor, Páder Rezső, Peischl Ágost, dr. Poszvék Lajos, Roth Gyula, Steiner Károly, dr. Schwartz Sándor, Straner Frigyes, Schneider Márton, Samal József (Ottopál Alajos nevében), dr. Táló István, dr. Weisz Jakab és dr. Winkler Adolf. II. Savanyukuti csoportunktól: *Két-két korona:* Hammer Rezső és dr. Melzer Antal uraktól. *Egy-egy korona:* Bank Károly, Bank Gyula, Bergmann Károly, Blazicsek Bódog, Beck Vilmos, dr. Eirich N., Fütsök N., Fürst-Knobloch, Galambos Ferenc, Kárpáthy N., Löwy Dávid, Neuhaus Armin, Pinnesits József és Zirner Mór uraktól. 50 fillér: Hönigsberg N. urtól. További adományokról jövőben számol be a soproni á. v. egyesület.

Alapítvány. *Glanzer Klementina* nemes gondolkodásáról ismert urhölgy tagunk, elhalt és vele hasonló érzésű nővére, *Glanzer Irma* urhölgy nevére szóló, az O. Á. V. E. állatvédőháza céljaira szolgáló alapítvány címen 10 drb. 100 forintos Magyar Jelzalog Hitel Bank nyeremény-kötvényt tett le egyesületünknek, hogy annak kamatait a fennjelölt célra fordítsuk.

A nemesszívű adakozó fogadja e helyen is hálás köszönetünket.

Orsz. Állatvédő Egyesület.

IRODALOM.

Népszerű méhészeti mű tót nyelven. *Pcolarstvo* etc. címen *Zsebráczky Géza* kalocsai róm. kath. plébános 50 ábrával ellátott füzetet irt és adott ki. Ára 70 fillér, megrendelhető szerzőnél.

Szerző célja e művével bevinni a legszükségesebb elméleti és gyakorlati ismereteket a méhről, méhtenyésztésről és hasznosításról a sárosvármegyei tótság közé, lehetővé tévén evvel az ottani szegénysorsu nép jóvedelmének fokozódását. Dicséretre méltó törekvés s állatvédelmi vonatkozása is és egyben a jövő generációk lelkiéletére is nemesen ható. Ajánljuk illetékesek figyelmébe.

Mo.

A kanári madár ápolása, kezelése és tenyésztése cím alatt most jelent meg egy ügyesen szerkesztett és jól megírt kis kézikönyv, amely magában foglal mindent, amit erről a kis házi kedvencről tudnunk kell. Sok hasznos utmutatást találunk e művecskében, amelyek ismerete feltétlenül szükséges mindazoknak, akiknek kanári madaruk van, vagy annak tenyésztésével foglalkoznak. Azt hisszük, nagy kelendősége lesz ennek a magyar nyelven egyedül álló művecskének, mert alig van család, ahol ez a becézett aranyárga madárka ne élénkítően csatogásával a házat. Ára e művecskének 1 korona. Kapható minden könyvkereskedésben, de az összeg előleges beküldése után a kiadó Löw nővérek könyvkereskedése, Budapest, IV., Sütő-utca 5. bérmentve küldi meg mindenkinek.

SZEMLE.

Kutyáápolónők. A „Berliner Lokal-Anzeiger“ szerint Angliában a nőknek egy új pálya nyílt meg, mely keletkezését Anglia egyik legolvasottabb íróőjének, Mrs. E. Lentz Collins-nek köszönheti. A nevezett íróő szenvedélyes barátja a kutyáknak és nagy és elismert minőségű tenyésztéssel bír. Azok a keserű tapasztalatok, melyeket a kutyákat érő bajok és betegségek körül saját tenyésztésében tett és ama panaszok nagy száma, melyeket más kutyatartók folyton hangoztattak, arra birták, hogy más érdeklődőkkel egyesülve egy intézetet alapítson, ahol fiatal nők szakértő állatorvosok vezetésével mellett kutyák ápolására kiképeztettek. Az intézettel egy poliklinika van kapcsolatban, ahol kutyák, melyeknek gazdái szegények, díj nélkül ápolatnak és gyógyítatnak. A kiképeztett ápolónőket nagyban keresik és jól fizetik. Ez ápolónők egyenruhát viselnek és karjukon szalagot, melyen C. N. I. betűk láthatók: Canine Nurses Institute. Az ápolónőknek néhány főszabályt kell szem előtt tartaniok: 1. áldozatkész jóakarattal gondozza a kutyát és ne feledje el, hogy az is érző lény és az embernek leghűségesebb barátja; 2. minden tünetet hűségesen jelentsen be az orvosnak és szükség esetében, de csak akkor intézkedjék; 3. legyen tapintatos és udvarias mindenki irányában; 4. és tartózkodjon attól, hogy a kutyatulajdonosok magánügyei felől bárminő adatot is terjesszen. —yi—

A „Deutscher Tierschutzverein“ 1909. évi működéséből néhány adatot emelünk ki. A tagok száma 1908 év végén 8737 volt. Az év folyamán elhalálozás, elköltözés következtében a tagok száma megfogyott 1007-el. Mindamellett az 1909. végén a tagok száma 9250-re emelkedett. A szaporodás tehát 513. Tagdíjakból befolyt 31,836.16 M. Állatkinzás dolgában feljelentés 2180 történt. Névtelen feljelentés 452 volt. Az egyesület 5 közuti állatvédő felügyelőt alkalmazott. A felügyelők egyike kerékpárral van ellátva és feladata az, hogy a gazdátlan kutyák rendőri befogásánál követett eljárást ellenőrizze. Egy állatvédő felügyelőnő szintén kerékpárral és a szükséges szerekkel és anyagokkal ellátva járja be a város utcáit avégre, hogy megsérült állatokat azonnal bekötöztesse. Ez a nő a lefolyt évben 121 állaton alkalmazott sebkötést. —yi—

A bécsi állatvédő egyesület mult évi jelentéséből megemlítjük, hogy ügykezelése 27000 ügydarabra terjedt ki. Az állatmenedékházba 6851 kutya, 2149 macska vétetett fel. A gazdátlan kutyák közül 1744 volt elhelyezhető új állatbarátoknál. Ideiglenes tartásra 300 kutya és macska, madár adatott a menedékházba. Az egyesület az előbbi éveken szamarakat adott azoknak az árusoknak, akik élelmiszereket kutyák által vontattak, abból a célból, hogy a kutyáknak tehervontatásra való használatát fokozatosan megszüntesse. Kitént azonban, hogy azok a szegényes konyha-kertészek és kofák a szamarakat nem voltak képesek elhelyezni és tartani. Az egyesület azért kénytelen volt a szamarak nagy részét visszavenni, annál inkább, mert azokat az illetők nem az igavonó kutyák pótlására, hanem más egyéb célokra használták. —d—

Állatvédelem Londonban. E világvárosban tudvalevőleg nem régiben két nagy állatvédelmi kongresszus tartatott. A Londonban járt külföldiek most egyre közzéteszik a nyert benyomásokat. Egy berlini folyóiratban egy állatbarát állatvédelmi szempontból kifogásolja a kétkerekű Cab-eket (szerintünk helytelenül). Ellenben a legmelegebb elismeréssel, sőt tisztelettel emlékezik meg a kocsisok és fuvarosok által az állatok irányában tanusított kíméletről és figyelemről. A bérkocsik vendégei kénytelenek türni azt, hogy a kocszi menetközben néhány pecre megáll, hogy a lovat meg lehessen itatni. Az itatás céljából számos utcasarkon kifogástalan tisztán tartott gránit-vályus itató-kutak vannak, amelyeken rendszerint következő felírás olvasható: „Légy jó és barátságos az állatok iránt“. Gyakran egy-két percnyi megállást enged a kocsis, hogy a lovak kifújják magukat. Az angolok, akik állatvédő nevelésben részesülnek, jó szívvel türik a kis alkalmatlanságot. A londoni nagy parkok, egymint: Kensington-Garten, Hyde-Park, Regent-Park stb. az állatok világának valóságos eldoradoi. A gyermekek egész nagy seregének játéka közben az állatoknak semmi bántódása sem történik. A gyeptisztásokon legelésző állatok, a tavakban a vízi madarak egész raja, a fák lombjai között az éneklő madarak tömege honol.

A kongresszuson résztvevők meglátogatták az „Animals' Hospital“ nevű kórodát, melyet az „Our dumb Friends League“ c. állatvédő társulat alakított

és tart fenn. A kórodában a látogatók a legváltozatosabb betegségekben és bajokban szenvedő lovakat, szamarakat, bárányokat, kecskéket, macskákat, kutyákat, majmokat, szárnyas baromfit, papagájokat, mókusokat stb. találtak. Mindenütt a legnagyobb tisztaság és célszerűség volt észlelhető. —yi—

A lovak vásárnapja Londonban. A nagy állatvédő egyesület, mely az állatbarát angolok körében oly nagy népszerűsége tett szert, melyről fogalmunk alig lehet, a „Berliner Börsenzeitung“ szerint azt tervezi, hogy a lovaknak vásárnapja épügy a teljes pihenés napja legyen, mint ahogy az országszerzte az embereké. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy London utcáin vásárnapokon egyetlen lófogat sem mutatkozzék. Számos lótulajdonos tiltakozott a személyes szabadság eme korlátozása ellen és kijelentették, hogy azért is kijárnak lovaikkal vásárnapon. Az állatvédő egyesület a tiltakozásra azzal válaszolt, hogy számos autómobil, utcai locsoló kocsit bérelt, melyeknek az lesz a feladata, hogy az utcán mutatkozó lófogatokat derekasán befecskendezzék. Az első „Horseless Sunday“ f. é. augusztus utolsó vasárnapjára volt tervezve. Talán csakis terv maradt az egészből, mert újabb hírről nincs tudomásunk. —d—

Madárvédelem.

Madárvédelem Vasvárott. Mint a vasvári róm. kath. elemi iskola értesítőjében olvassuk, az ottani állatvédő egyesület és a tanítókar igen figyelemreméltó tevékenységet fejt ki a hasznos madarak védelmében.

A róm. kath. fiuiskola tanító kara az iskolás gyermekekből tizenhat madáretető csoportot alakított.

Az első hó leestével szervezték a gyermekcsoportokat. Jószivü vasvári urak, polgárok 39 korona 40 fillért adakoztak a madáretetésre ujév napján. E pénzen és a tagdíjak egy részén madáretető házikókat és fészkelő odutak készítették. Több mint kétszáz fészkelő odut készítettek maguk az iskolásfiuk. A téli etetésre nem igen kellett pénzt kiadni. Erről az iskolásfiuk maguk gondoskodtak és pedig az iskoláslányok segítségével, akik az élelemgyűjtésben szintén igen szorgoskodtak. Összeszedték a háznál található hulladékokat. Kéregettek jó házaknál tökmagot, kendermagot, buzaocsut, kölest — és vitték a madaraiknak. Mert a madarak már az övéik. Rendesen számontartották, hogy kinek hány cinkéje és hány egyéb madara van, rendes kosztosuk, amelyek napról-napra megjöttek az etetőasztalokhoz.

Barabás István főtanító az állatvédő egyesület szervezője és első elnökének sikerült a káptalani uradalom kormányzóját, Regensperger János urat az elnökségre megnyerni, ki most mint az állatvédő egyesület elnöke főleg a tagok gyűjtésében fejt ki szorgos munkát, míg magát a madárvédelmet tovább is Barabás István főtanító vezeti.

Az eddigi eredmény, az első év eredménye, már is meglepő. A kihelyezett 218 oduban június 8-ig 107-szer költöttek cinkék, 14-szer egyéb hasznos ma-

darak, míg 46 odut verebek foglaltak el, a többi pedig üresen maradt. Csak cinke is tehát mintegy 1000 kelt ki e tavasszal a fészekodvakban. Mily szép szaporodás ez! De van is látszata. Sokkal kevesebb a féreg és a gyümölcsfáink lombosabbak, gyümölcsözőbbek, mint tavaly. Szarka- és kányatojást 400 darabot koboztak el a fiuk a fészkekből és így ennyi állattal kevesebb a kártevő madarak száma. Ez is szép eredmény.

Vasvár közönsége teljes jóakarattal támogatja a gyermekek e munkáját, mert fölértik e munkának fontosságát, hasznosságát. Jó akarattal adtak helyet a földmivések a kertjeikben, szántóföldjeiken a tanítók által kiosztott napraforgó-magvaknak, s így már ez évben élelmi anyag is több fog rendelkezésre állani.

Amerika és a madárvédelem. A legutóbbi napokban New-York városából kiindulva, Amerikában is hatalmas mozgalom keletkezett a madarak védelme érdekében. Az Audubon-társulatok nemzeti szövetségének elnöke, *Dutcher W.* ugyanis, ki az Egyesült-Államokat képviselte a berlini V-ik nemzetközi madártani kongresszuson, mostanában terjesztette elő Washingtonban *Knox* államtitkárnak ama javaslatokat, melyek a divat- és pipere-célokra való, a madártollak ki- és bevitelét korlátozó törvények alkotását célozzák s mely javaslatokat a Berlinben tartott kongresszuson Nagy-Britannia, Német-, Francia-, Olasz-, Bajorország, Belgium, Dánia, Norvégia, Svédország, Hollandia, Ausztria, Magyarország és Amerika Egyesült Államai részéről jelenvolt ornithologusok megállapodásaiként a kongresszus összessége egyhangulag elfogadott.

Dutcher W. hangsúlyozta, hogy hiába iparkodunk meggátolni a közös jólétünket és javunkat szolgáló madarak rohamos fogyását, hacsak nem járnak el az államok egyöntetűen s nem fognak össze kölcsönösen a baj megszüntetésére. A kócsag, paradicsommadarak, kolibrik és más hasonló remek tollazatu madárfajok merőben csak az okból ritkultak meg annyira, hogy már-már kihalófélben vannak, mert tollaikért Európában mint keresett árucikkért nagy összegeket fizetnek. A rovarevő madarak száma pedig az okból apad íjesztő módon, mert milliókra rugó mennyiségben kerülnek egyes államokban a konyhára, kivált Dél-Európában, s részben a kereskedelembe is, mint rabmadarak. Csak abban az esetben remélhetik tehát a különböző államok a madárvilág felszaporodását és megmentését, ha közös erővel akadályozzák meg vagy legalább is ésszerűen korlátozzák a madarakkal és a madarak tollaival való kereskedelmet, szabályozva azok ki- és bevitelét.

Amerika e részben megtette az első lépést. *Ch.*

A „Madarak és Fák Napja“.

(Folytatás.)

Az ezen ünnepély megtartásáról szóló tanítói jelentések az idén jelentékeny részben a vármegyei kir. tanfelügyelőségekhez küldettek a rendezők által s onnan jutottak kezünkhöz.

E nagyszámu jelentésekből meg lehet most már állapítanunk, hogy első sorban a nagyérdemű tanfelügyelőségek, másfelől a tanítók, tanítónők a legnagyobb

elismerésre méltó buzgalmat fejtettek ki az ezen ünnepély megtartására vonatkozó kultuszminiszteri rendelet végrehajtásában.

E jelentésekből látszik, hogy a még oly szerény falusi iskolák is és nem magyarajku vidékeken is, egymást multák felül a buzgalomban, az ünnepélynek célszerű és okos rendezésében s nem riadtak vissza erről lelkiismeretesen beszámolni.

E beszámolásokból meg lehet állapítani azt is, hogy az intézmény a tanítótság helyesléssel találkozott, hogy annak a jövendő embergeneráció emberségessé nevelésében szerepet tulajdonít; hogy a szülők s a nagyközönség egyformán érzik és becsülni tudják ez intézménynek jótékony hatását, a gyerekseregek pedig örvendve gondolnak újra elkövetkező ily ünnepélyekre, melyek majd mindenütt az „Ifjúsági Madárvédő Ligá“-ba való belépésükkel kapcsolatosak.

Kevés kivételtől eltekintve, az ünnepély majd mindenütt a szabadba való kivonulással (majális formában) történik, és csemeteültetéssel, vagy legalább is a fák ismertetésével kapcsolatos és kapcsolatos a madarak hasznosságának ismertetésével azok és a fák védelmének a hangoztatásával, a természetet dicsőítő és méltató énekekkel, szavalatokkal a gyermekek részéről és oktatásokkal általában a tanítótság részéről.

Oly óriási terjedelmű ez a mostanig kezünkhöz jutott jelentésgyűjtemény, hogy ha csak oly terjedelemben óhajtanánk is ösmertetni azt, amilyenben eddig a hasonló jelentéseket lapunkban ismertettük, megtölte-nénk vele az „Állatvédelem“ egész évfolyamát.

Az Országos Állatvédő Egyesület méltányolván teljes mértékben a „Madarak és Fák napja“ intézményének nagy jelentőségét, elhatározta, hogy a nap megünnepléséről beérkező jelentéseket az egész országból a tanfelügyelő urak rokonszenves támogatásának segítségével összegyűjti és az anyag feldolgozásával, egybeállításával és közzétételével már a folyó évben az első kísérletet megteszi. Az anyag feldolgozására Fodor Árpád a szentgotthárdi á. v. e. elnöke volt szives vállalkozni. A feldolgozás eredményét egy külön füzetben fogja az egyesület közzétenni és ez az egyesületnek egy évről évre ismétlődő kiadványát fogja képezni. Lapunk zártáig beérkezett jelentésekről a következőkben számolunk be:

A beérkezés sorrendjét véve, *Beregszászy István* ur, Zemplén vármegye tanfelügyelője, a folyó és az azt megelőző két iskolai évben megtartott ünnepélyekről nem kevesebb, mint 231 jelentést mutatott be;

Dénes Károly ur, Hunyad vármegye tanfelügyelője f. évről 37-et;

Rhédey János ur, Udvarhely vármegye tanfelügyelője 78-at;

Csánky Viktor ur, Hajdu vármegye t. f. 21-et;

Császár Nándor ur, Csik vármegye t. f. 17-et;

Dr. Pintér Gábor ur, Brassó vármegye t. f. 16-ot;

Palásthy Kálmán ur, Sopron vármegye t. f. 20-at;

Nehéz János ur, Alsó-Fehér vármegye t. f. 39-et;

Polyánszky N. ur, Csanád vármegye t. f. 75-öt;

Kosztka Mihály ur, Trencsén vármegye t. f. 19-et.

(Folytatjuk.)

HIREK.

Előadás Gyulafehérvárott. Ritka ünnepélyes alkalmat használt föl Fodor Árpád tanár arra, hogy eszméinket terjessze. F. hó 5-én oly urak jöttek össze Gyulafehérvárott, akik 10, 20, 30, 40 és 50 évvel ezelőtt érettségiztek az ottani főgimnáziumban. A keblek boldogságtól áradoztak, az ifjúkori szép emlékek rajával népesültek be és megteltek meleg szeretettel. Az ilyen szívek igen fogékonyak voltak a tágabb körű szeretet befogadására is és bizonyára üdvös nyomot hagyott munkatársunknak az állatvédelem céljairól és eszközeiről tartott lendületes előadása az ország különféle részéből összejött előkelő közönség lelkében. Jelen voltak többi között Novák Ferenc kir. tanácsos polgármester, Nátán Bernát dr. kir. tanácsos, vár. főorvos, Roska József rendőrfőkapitány, Roska Miklós dr. v. tanácsnok, Aréd Jákó kir. tanácsos ny. főgimn. igazgató, Cserny Béla ny. tanár, Zlamál Ágost, Péter János, Rass Károly tanárok Gyulafehérvárról, Incze Domokos orsz. képviselő (Csikszentmárton), Pálos Ede tanár (Győr), Schusztér Géza járásbíró (Terego), Albert Zsigmond, Nagy Antal, Panajoth József plébánosok, Deutsch Miksa magánzó és még számosan. Remélhetőleg megalakul összel az állatvédő egyesület Gyulafehérvárott.

A christiániai állatvédő egyesület nemrég ünnepelte 50 éves fennállásának évfordulóját. Ötven évvel ezelőtt D. Graah nagykereskedő fordult meg Angliában, ő hozta meg az állatvédő egyesületnek eszméjét, 36 elvtárral munkához fogott, de vagy tiz esztendeig küzdeniök kellett, míg az egyület létrehozhatták. A mostani elnök Georg Iverdrup főlovaszmester, ki már 27 év óta vezeti az egyesület ügyeit, külön munkában adta elő az állatvédelem és az egyesület történetét. Az egyesületet Haakon király hathatósan támogatja. A christiániai egyesületből kiindulva Norvégiában, majd Svédországban sorban alakultak meg az új egyesületek. —yi—

A pozsonyi népotthon, melynek az a célja, hogy a kis-embernek, a munkásnak munkaszünet ideje alatt nemesebb szórakozást és oktatást nyújtson, a városban mindig fokozódó érdeklődésben és pártfogásban részesül. A népotthonban jobbra dr. Kováts Lajos tisztiorvos ügybarátunk befolyása alatt figyelem fordított arra, hogy a népotthon látogatói a természet megismerésére és megszeretésére alkalmas módon bevezettesenek. Ebből a célból a helyiségek falai pompás természetrajzi táblákkal ékítettnek. A pozsonyi állatvédő egyesület intézkedett, hogy a falitáblák között az állat- és madárvédelemre vonatkozó művészi kivitelű falitáblák is helyet foglaljanak. —d—

Cserépgalamblövészet Bécsben. Bár kevés okunk van arra, hogy osztrák szomszédjainknak szépeket mondjunk, mindazonáltal kötelességünk, hogy elismerésünknek teljes készséggel adjunk kifejezést akkor, midőn valóban dicséretre és követésre méltó példát nyújtanak nekünk magyaroknak. Magyarország Európában az egyetlen ország, mely a galamblövészetet nagyban kultiválja. Vannak Európában kivált déli részeiben (Monte-Carlo) egyes helyek, melyek galamblövészeitekről híresek, azaz hírhedtek, de ország, mely

általában a galamblövészetet kultiválná, úgy mint Magyarország, — a kontinensen nem létezik. Számtalanszor lett már az élő galambokra lövöldözés helyett a cserépgalamb és üveggolyó ajánlva. Ezt kevesen követték, mert nem nyújtott elegendő „élvezetet“.

Ime Bécsben a valóban nagystilű vadászati kiállítás alkalmából, ahol Ausztriának és Magyarországnak, sőt a külföldnek legelső rangú valódi vadásztekinélyei egyesültek közös munkára, mutatkozott az igazi vadászszellem, mely ezzel a szellemmel össze nem férhetőnek találta az élő állatokra való céllövészt és a Magyarországnak, a szomszédban oly nagy passzióval tűzött galamblövészet helyett, *több hétre terjedő nemzetközi lövészetet rendezett cserépgalambokra.* Az első héten díjakat nyert lövészek között gróf Keglevich Pál és Szunyogh V. neveit is olvassuk.

—yi—

Az állatvédelem a szentgotthárdi főgimnáziumban. A legnagyobb elismeréssel emlékezünk meg a Kutrucz Rezső igazgatása alatt álló gimnázium 1909/10. évi értesítőjéről, melyben a tanév történetéről szóló fejezetben külön cím alatt az állatvédelemről érdekes sorok olvashatók, melyekből a következőket közöljük:

„Az állatvédelem gyakorlati és elméleti művelését is fölhasználtuk a nevelés eszközéül. Nem mulasztottak el a tanárok egy alkalmat sem a gyermeki léleknek ez uton való nemesítésére, szelidítésére. A „Szentgotthárdi Állatvédő Egyesület“ készségesen kezére járt e munkában az iskolának. Az egyesület madáretető házikókat állított föl a főgimnázium udvarán és játszóterén és tette etette a madarakat; az alsó négy osztályt fölvette az Országos Ifjúsági Madárvédő Ligába; az I. osztály tanulóinak ingyen adott „Gyermeknaptárt“, a II—IV. osztályosoknak 10 fillérért, a felsőbb osztályosok más állat- és madárvédelmi könyveket és füzeteket kaptak, az Önképző Kör könyvtára és az Ifjúsági Könyvtár szintén; az Önképző Körben 20 K. díjjal pályatételt tűzött ki az egyesület, Herman Ottó: A madarak hasznáról és káráról c. művének 8 példányát ajándékozta az egyesület mind a 8 osztály egy-egy szelid, jó tanulójának, ki szereti a természetet; az egyesület elnöke, Fodor Árpád tanár, „Társadalmunk madárvédelme“ címen fölolvastatott a főgimnáziumban s ezt a nagyobb tanulók is meghallgatták“.

KÜLÖNFÉLÉK.

Felügyelet nélkül hagyott fuvarosfogatok tárgyában Leipzig város tanácsa új forgalmi rendeletében kimondta, hogy a kocsisoknak husz percnyi időn tul büntetés terhe mellett tilos korcsmák előtt felügyelet nélkül hagyni lófogataikat. E husz perc elég, hogy a munkás ember élelmet, italt vegyen magához s jó arra, hogy forróságban vagy egyéb viszontagságos időben a lovak hosszasan ne kinlódjanak álltukban. Ugy véli különben nevezett tanács, hogy ekként a kocsisok korcsmai tartózkodásának erkölcs- és egészségrontó hatása legalább is mérséklődni s a fogat eliramodása következtében keletkezhető balesetek száma gyérülni fog. — Én is így vélekedem. Mo.

Életmentő kutya. Makón Barta Berényi Jánosné — mint a „Néplap” írja — késő este tért haza szőlőjéből, hol tavaszi munkálatokat végeztetett s már az utcán feltűnt neki kutyájának szokatlan viselkedése. Eleinte azt hitte, hogy az állat megveszett, mert még az elébe adott ételt sem akarta megenni, hanem harapta, tépte asszonyának ruháját, majd valósággal bevonszolta a szobába, ahol vad ugatással vetette magát az ágy alá, honnan egy álarcos egyén ugrott elő egy törrel kezében és az asszonyra rohant. E pillanatban a kutya a rablóra ugrott és marcangolni kezdte, mialatt az asszonynak ideje volt kimenekülni és segítséget hívni. Mire a szomszédok elősiettek, a betörő megszökött, azonban hosszas üldözés után elfogták s megállapították, hogy Lovász István züllött kereskedőségét az illető. Kihallgatásakor bevallotta, hogy hurkos kötél és tör volt nála és Berényi Jánosné meg akarta gyilkolni és pénzt elrabolni.

Találó felelet. Egy német állattenyésztési lapban feltette valaki a kérdést, hogy: „Mikor legcélszerűbb a ló farkát csonkítani?” A felelet, melyet ama lap egy másik olvasója adott, a következő volt: „Legcélszerűbb a ló farkát az állat *megdöglése után* azonnal levágni. Miért? Mert így megnyerhet ön egy jó csomó lófarkszőrt, megmentheti az állatot az ő életében a rovarok kinzásától és példát szolgáltathat arra, hogy az élő ló farkát le ne csonkítsák, mert az embertelen, állatkinzó divathóbort.

Hakon norvég király és az állatvédelem. Mult évben Hakon király állatvédelmi nemes érzelmeiből kifolyólag és különösen a lovak védelme tekintetében, miután kevés álattal bánnak oly szívtelenül, mint a lovakkal, következő legfelsőbb parancsot adta ki: A lovak tülterhelése, azoknak ostorral vagy más tárggyal való ütése oly testrészeken, melyek érzékenysége következtében nagyobb fájdalmat okoznak, a szekéren dombról vagy más lejtős helyekről való lehaladása kellő fékezés nélkül, rossz szerszám alkalmazása, valamint a szemellenző használata, a lovaknak nagy hidegben megfelelő takaró nélkül hagyása, különösen akkor, midőn csak állanak, továbbá meg nem felelő vagy éppen

elmulasztott itatása főleg nyáron, a vasalás hiányossága, beteges, elcsigázott vagy elaggott lovaknak alkalmazása igen gyakran képezi az utcán a megbotránkozás látványosságát, mit eltűnni nem lehet és nem szabad. A mondottakból kifolyólag indítatva érzem magamat arra, miszerint a hatóságokat komolyan figyelmeztessem ezen és itt föl nem sorolt szívtelenségekre, melyeket durva lelkületű emberek a védtelen állatokkal — Isten néma teremtményeivel — szemben elkövetnek és megparancsolom, miszerint ilyen lelketlen emberek ellen a törvény egész szigora alkalmaztassék.

Bátran állíthatjuk, hogy alig van jelenleg uralkodó, ki Hakon királynál jobban átérezné az állatvédelem szükségességét és vajmi kevesen vannak a felsőbb és alsóbb körökben, kik az állatkinzás ellen ilyesmódon szót emelnének.

Dr. Stern Adolf.

Kutyák kiirtása méreggel. Állatvédelmi szempontból okvetlenül kifogás alá esik a halálra szánt ebeknek pl. lebunkózással való kiirtása s szakemberek ily szempontból még a cyankaliummal vagy strychninnel való megmérgezést se vélik elég emberséges ölési módnak, mivel az állat egyideig eszméletnél, öntudatnál marad s a kinokat érzi.

Külföldi állatorvosi lap közli, hogy szokásba jött veronállal mélyen elaltatni az ebet s aztán chloroform-beleheltetéssel ölni meg. Még gyorsabban öl a chloroform, ha nem belehelésre adatik, hanem veronállal történt elaltatás után a chloroform 20 grammnyi mennyiségben direkt az állat tüdejébe fecskendeztetik.

A mondott ölő s altató szerek drágák s ez általános használatba vételüket akadályozza. Aki netán kedvenc s valami ok miatt halálra szánt kutyáját mégis a mai ismeretek szerinti leghumánosabb módon óhajtja kivégeztetni, az a szakembert bizonyára a mondott mérgekkel való kezelésre fogja felkérni. Mo.

Szerkeszti MONOSTORI KÁROLY tanár, egyesületi főtítkárr,
felelős szerkesztő.

Kiadja az ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET.

Az Országos Állatvédő Egyesület

helyiségében

(Budapest IX., Ernő-utca 11—13) kaphatók:

Az okszerű madárvédelem eszközei. Irta: Chernel István, a Kőszegi Állatvédő Egyesület elnöke. Ára 30 fillér. ☞

Az ember és a kutya. Védekezés a veszettség ellen. Irta: K. Nagy Sándor, pestvidéki kir. törvényszéki bíró. Ára 30 fillér. ☞

Magyarország madárvédelmének története, fejlődése és jelenlegi állapota. Irta: dr. Kukuljević József, m. k. állatorvos. 27 ábrával, 3 grafikai táblával. Ára 1 korona. ☞

Az Országos Állatvédő Egyesület huszonöt évi működése és az állatvédelmi törekvések Magyarországon. Irta: Máday Izidor. Ára 1 korona. ☞

Die fünfundzwanzigjährige Tätigkeit des Landes-Tierschutzvereines und die Tierschutzbewegung in Ungarn. Von Isidor von Máday. Ára 1 korona. ☞

Vogelschutz-Bestrebungen in Ungarn. Organisation der gesellschaftlichen Mitarbeit. Von Isidor von Máday. Ára 2 korona. (Most jelent meg.) ☞

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk fejében kapják

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI
≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ“ NEK KÖZLÖNYE ≡
BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11—13. SZ. TELEFON 85—12

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel kérjük is
Megjelenik egyszer havonként
Előfizetési ára 1 évre 2 korona

TARTALOM: Látogatásom Berlepsch János báró madárvédő telepein. — Az élő állatokon végzett tudományos kísérletek kérdése. — A veszély-ellenes küzdelem-tervezethez. — Szárnyasok emberséges leölése. — *Egyesületi és szövetségi hírek:* A „Néptanítók Lapja“ levele az O. Á. V. E.-hez. — A Szentgotthárdi Állatvédő Egyesület választmányi ülése. — A „Céldömöki Állatvédő Egyesület“ rendes közgyűlése. — A soproni állatvédő egyesületnél befolyt adományok. — *Madárvédelem:* Figyelemre méltó javaslat a hasznos madarak védelme tárgyában. — A bécsi vadászati kongresszus és a madárvédelem. — A „Madarak és fák napja.“ — *Szemle:* Állatvédő-nap az alsó-ausztriai iskolákban. — A bikaviadatok országából. — Bikaviadatok Belgiumban. — Ugatásért fizetett emberek. — Állatvédelem Olaszországban. — *Irodalom:* „Gyermek-Naptár az 1911. évre.“ — *Évkönyv az 1909. évről.* — *Állatok világa:* Még egy hasznos rovar. — Méh- és mézstatisztika. — Lakásinség az állati társadalomban. — *Hírek:* Herceg Esterházy Miklósné †. — Nemzetközi humanitási kongresszus Washingtonban. — Állatvédő prédikációk Németországban. — Colam John. — Halálos fészekszedés. — Aki a madarakat bántja. — A német tanítók állatvédő egyesülete. — Értesítés a Kühnel-féle fészekodu-gyár tárgyában. — *Különfélék:* Kutya-menedékház. — A „mozik“ rendőri ellenőrzése. — A berlini tüzoltóság és az állatvédelem. — A „Berliner Tierschutz-Verein“ állatvédő-naptára. — A Chantecler-hóbert és az állatvédelem. — Állatvédő figyelmeztető táblák. — A vasárnapi puskások és a hasznos madarak.

Látogatásom Berlepsch János báró madárvédő telepein.

Irta: Chernel István.

(Két közlemény.)

I. A f. é. május 30-tól június 4-ig Berlinben tartott V-ik nemzetközi madártani kongresszus végeztével rendezett kirándulások sorába Berlepsch János báró madárvédő telepeinek meglátogatása is felvetetett, a kongresszus tagjainak tehát módjuk volt arra, hogy a modern gyakorlati madárvédelem megteremtőjének személyes kalauzolásával tanulmányozhassák ezeket a madártenyésztés terén korszakot alkotó, mintaszerű berendezéseket.

Berlepsch báró mostanában a Thüringiában fekvő kies Mühlhausen városban lakik, honnét a Seebach község határához tartozó birtoka $\frac{1}{2}$ órai, a több km² terjedelmű Hainich-erdőbe nyúló erdeje pedig egy órai kocsiússal elérhető.

A kongresszus magyar tagjai közül Csörgény Títusz, a m. kir. ornithologiai központ titkára és én jelentkeztünk e kirándulásra, abban a megtiszteltetésben is részesülve, hogy Berlepsch báró a legszívesebben meghívott vendégszerető házába. Berlinből jun. 6-án a gyorsvonat Gothába röpitett, hol átszállva a Mühlhausenbe vivő helyiérdekű vonalra, fél napi utazásunkat estére már szíves gazdánknál pihenhetjük ki, aki az állomás-n várakozott reánk s lakására vitt. Másnap azután átkocsiztunk Seebachba, a közben megérkezett többi társainkkal, köztük Svetlik dr. miniszter. osztálytanácsossal, az osztrák földmívelésügyi miniszter képviselőjével és Stoll dr. rigai muzeumi őrrrel.

A nyájas falucskából már messziről láthatóan kiemelkedik a Berlepsch bárók nemzetségének a 12-ik

századból származó ősi fészke, a régi várkastély, mellette pedig az ujkori kisebb kastély. Amaz érdekes ódonszerűségében mostanság nincsen látható állapotban, csak első emeleti terme van annyira jókarban, hogy benne a gyakorlati madárvédelemre tartozó eszközök gazdag gyűjteménye alkalmas helyet találhatott. Együtt van itt mindaz a hatalmas anyag is, melyre Berlepsch báró rendszerének megállapításában támaszkodott 20 évnél több időre terjedő kísérletezése közben. Természetes harkályoduk gyönyörű sorozata mellett megtaláljuk itt a mesterséges fészekodvak, etető-készülékek és a ragadozó állatok fogására szolgáló csapdák legkülönbözőbb mintáit s tanulságos képét nyerjük ez eszközök egész fejlődéstörténetének

A kastélyokat mintegy 5 hektáryi terjedelmű remek park övezi, melyet Berlepsch báró évtizedekkel ezelőtt merőben a madarak életmódjának legmegfelelőbb viszonyok szemmeltartásával alkotott, olyképpen létesítve az ültetvényeket, hogy a lehetőség szerint hű májai legyenek ama helyeknek, minőket a szárnyasok a szabad természetben legszívesebben választanak megtelepedés céljából.

De nemcsak a park, hanem az egész Berlepsch-féle birtok visszatükrözi tulajdonosának egyéniségét: a legnemesebb értelemben veit madárbarátot. Majorjának egyik erese alatt vagy 40 fészekre rugó molnárfecske-telepet találunk s kísérletképpen kiagatott mesterséges fecskefészkeket is. Az ősi várkastély körül meg a sarlós fecskék vijjogó rajait láthatjuk, melyek a régi falak repedései között költenek. A belső udvarban különböző etető készülékek vonják magukra figyelmünket, melyek részben kísérletezés céljából alkalmaztattak itt, mert erre nyílnak a madárvédő-telep vezetőjének, Berlepsch báró helyettesének, Schwabe Frigyes ornithologusnak ablakai. Megjegyzem ugyanis, hogy a madár-